7. Monitoring

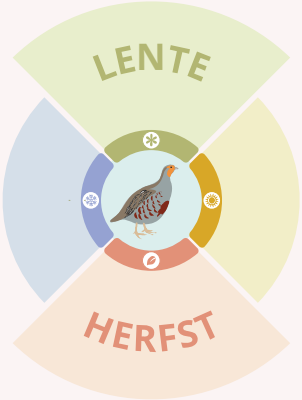

De doelstelling van PARTRIDGE is om met onze maatregelen de biodiversiteit in de voorbeeldgebieden met 30 procent te verhogen. Om dat te kunnen meten, monitoren we een aantal verschillende soortgroepen: patrijzen, zangvogels, hazen, regenwormen en insecten. Daarnaast leggen we het landgebruik gedetaileerd vast.

WAAROM

Met PARTRIDGE willen we aantonen dat de maatregelen die we treffen voor de patrijs ook ten goede komen aan andere soortgroepen. Daarvoor hebben we praktische protocollen ontwikkeld die vrijwilligers, agrarische collectieven, wildbeheerseenheden en vogelwerkgroepen kunnen toepassen.

Lang niet elk patrijzenproject kan en hoeft al deze verschillende soortgroepen te monitoren. Dat hangt af van de doelen, de beschikbare middelen en menskracht. Sommige metingen zijn zeer arbeidsintensief en kunnen beter door professionals worden gedaan.

HOE EN WAT

Alle tellingen worden uitgevoerd in onze PARTRIDGE voorbeeldgebieden waar maatregelen zijn uitgevoerd. Precies dezelfde tellingen worden ook gedaan in nabijgelegen referentiegebieden, die landschappelijk en landbouwkundig vergelijkbaar zijn, maar waar geen extra maatregelen zijn genomen.

Uiteraard wordt vooraf toestemming aan grondeigenaren gevraagd. Bij sommige tellingen wordt geluid afgespeeld of met felle lampen geschenen vanaf de openbare weg. Daarvoor is het verstandig om de bewoners en lokale politie vooraf te informeren over de tellingen en de data waarop deze zijn gepland.

VOORJAARS-TELLING PATRIJZEN

De telling van roepende patrijzen mannetjes in het vroege voorjaar biedt een schatting van het aantal broedparen in een gebied. Broedparen en nesten van patrijzen zijn namelijk zeer lastig vast te stellen. Om deze telling in een gebied van 500 hectare optimaal uit te voeren is een groep van ongeveer tien vrijwilligers nodig die gecoördineerd samenwerken.

- In de maanden februari – maart wordt drie keer geteld langs vooraf vastgestelde transecten in het gebied.
- Elk transect is 1000 à 1500 meter lang. De onderlinge afstand tussen transecten is minimaal 500 meter.
- Voor een gebied van 500 hectare worden vijf transecten gelijktijdig in de avond of vroege ochtend geteld, om dubbeltellingen te voorkomen. Op elk transect loopt minimaal één vrijwilliger, liefst twee. Voor elke telronde zijn dus minimaal vijf à tien vrijwilligers nodig.
- Een telronde in het voorbeeldgebied dient altijd - binnen een of twee dagen erna - gecombineerd te worden met een vergelijkbare telronde in het referentiegebied.
- Elke teller of ieder tweetal beschikt over eenzelfde draagbare MP3-speler waarop het geluid van een roepend mannetje kan worden afgespeeld op natuurlijk volume. Dit volume reikt tot maximaal 250 meter, vandaar dat transecten 500 meter of meer uit elkaar liggen om dubbeltellingen te voorkomen.
- Een telling start een half uur na zonsondergang of een uur voor zonsopkomst en duurt een half uur.

Monitoring Jochem Sloothaak

De telling

1. Elke teller loopt het transect af en stopt op elke 100 meter. Dan wordt gedurende 5 tot 10 seconden de roep van een patrijzenmannetje afgespeeld, en dan nogmaals in tegenovergestelde richting.
2. Daarna wordt aandachtig geluisterd met handen achter de oren of er een mannetje reageert met terugroepen. Als dit het geval is, wordt het afgespeelde geluid direct uitgezet.
3. Roepende mannetjes worden op een kaart ingetekend, met het tijdstip erbij. Als er geen mannetje reageert, herhaal het afspelen van het geluid dan maximaal vier keer, in de verschillende windrichtingen.
4. Losse zichtwaarnemingen van patrijzen worden ook op de kaart ingetekend, met een andere code.
5. Daarna loopt men 100 meter door en wordt de werkwijze herhaald, tot het hele transect is geteld.
6. De datum, naam van de tellers, start- en eindtijdstip, gebiedsnaam en transectnummer, en details over het weer (% bewolking, eventuele neerslag, windkracht, zicht) worden genoteerd.
7. Tot slot maken alle tellers een gezamenlijke kaart waarop de waarnemingen worden overgenomen. Dubbeltellingen worden geschrapt.

Monitoring Jochem Sloothaak

NAJAARS-TELLING PATRIJZEN

Vanwege hun verborgen levenswijze is het erg lastig om het broedsucces van patrijzen (het aantal kuikens dat uiteindelijk vliegvlug wordt en overleeft) te bepalen. De najaars-telling is een manier om het aantal grootgebrachte patrijzenkuikens in te schatten.

In het PARTRIDGE voorbeeldgebied in Oude Doorn, Brabant, koppelen we waargenomen broedparen aan vaste vrijwilligers. Die vrijwilligers proberen tenminste éénmaal per week dat broedpaar met kuikens te zien en te tellen. Een paartje patrijzen met jongen is erg plaatstrouw en blijft binnen enkele honderden meters van het nest. Vroege ochtenden of avonduren geven de beste kans om het ouderpaar met kuikens waar te nemen, vooral in de buurt van insectenrijke biotopen.

Van elke waarneming wordt datum, tijdstip, locatie, en de aanwezigheid van mannetje en/of vrouwtje en het aantal kuikens genoteerd. Een gemakkelijke optie is om waarnemingen op **www.waarneming.nl** in te voeren (eventueel met een embargo tot oktober).

Door patrijzenkluchten tot in oktober te volgen, kunnen we een schatting maken van de overleving van de kuikens in dat gebied. Ook losse waarnemingen van andere mensen in het gebied, die ingevoerd worden op **www.waarneming.nl** zijn daarbij behulpzaam.

Een oproep onder buurtbewoners, de Agrarische Natuurvereniging, KNNV, IVN, Vogelwerkgroepen en Wildbeheereenheden kan zorgen voor extra ogen en oren in het veld en aanvullende waarnemingen.

OVERIGE MONITORING

In het PARTRIDGE project wordt nog meer monitoring uitgevoerd om de effecten van onze maatregelen op de biodiversiteit zichtbaar te maken. Zo tellen we zangvogels, hazen, regenwormen en insecten. Daarnaast maken we een gedetailleerde kartering van het landgebruik en de landschapselementen. Details over de gebruikte methodes en protocollen zijn te vinden op www.vogelbescherming.nl/PARTRIDGE-monitoring.

MEER WETEN?

Kijk voor gratis downloads en meer informatie over PARTRIDGE op **www.vogelbescherming.nl/PARTRIDGE**.

Vogelbescherming NEDERLAND

Interreg North Sea Region PARTRIDGE European Regional Development Fund EUROPEAN UNION